

Nemške čete vržene nazaj pri Leningradu in Odesi

Ruska mornarica rešila armado iz finske p...
Trije nemški vojaški transporti potop...
ljeni v Finskem zalivu. Diktator Hitler pr...
tergal dolg molk z deklaracijo, da je sovjet...
ka Rusija dobila tako strahovite udarce v...
tej vojni, da se ne bo nikdar več dvignila

6. okt.—Vrhovno po...
vo poročila, da je sovjetska...
sila v protinacijskih...
nemške kolone nazaj pri...
Leningradu in Odesi, luki ob...
nem morju. V nekaterih kra...
je fronta so bili Nemci...
nazaj tri milje.

Hitler pri Odesi so zlasti...
nemške armade utrpel veli...
gube.
Glasilo sovjetske bojne mo...
re poročila, da so bile ruske...
rešene iz finske pasti...
ladjskem jezru, v kateri so...
zahajale 45 dni. Čez 18.000...
vojakov je padlo v bit...
ki so sledile, ko so se ru...
čete pod poveljstvom pol...
nika Bondareva izkrcale z...
ladij in napadle sovraž...
Srdite bitke, katerih so se...
bitle tudi bojne ladje, so...
le tri dni.

Časopisna agencija...
poročila, da sta bila dva...
regimenta zdrobljena v...
na vzhodni strani reke Li...
Sovjetske čete so reokupi...
tudi važno železniško sre...
na karelski zemeljski...
Finci so utrpeli ogromne...
v bitkah z Rusi, ki so se...
v gozdovih severovzhodno...
Leningrada.

4. okt.—Branilci L...
grada so vrgli Nemce nazaj...
milji daleč in uspešnih proti...
skih in reokupirali več str...
nijskih pozicij, s katerih so...
prej umakniti. Sovjetske...
beležijo uspehe tudi na...
frontah v bitkah z Nemci.

Na južni fronti je ruska in...
terija s podporo letalske sile...
niti nacijsko motorno kolo...
ki je skušala uničiti oborož...
alo maršala Budenijeva. Ta...
je zasedla bojno črto na o...
kju, kjer se odpira pot proti...
otovu, industrijskemu sredi...
v Donski kotlini. Rusi so...
25 nemških tankov, 80 to...
avtov in zaplenili 300 o...
avtov, čez sto topov in...
motorciklov.

Na centralni fronti so bile...
nemške motorne kolone, ki so...
predreti sovjetsko bojno...
pri Gomelu, vržene nazaj z...
izgubami. Sedemnajst...
nemških motornih kolon je bilo...
v bitkah na sto milj...
fronti, ki se razteza od...
Vitebska.

Danes zjutraj objavljeno u...
poročilo pravi, da je bila...
podmornica potopljena...
Arktičnem morju, trije voja...
transporti pa v Finskem za...
nemških in rumunskih...
na fronti pri Odesi, so...
luki ob Črnem morju, da...
zagodo med ruske č...
je izjavil. Na stotine...
nemških in rumunskih vojakov...
ubitih in ranjenih v bit...
z Rusi.

Finski naskoki na ruske poz...
na otokih v bližini Hanga...
mornarične baze ob...
v Finski zaliv, so bili od...
nemških in rumunskih...
na fronti pri Odesi, so...
luki ob Črnem morju, da...
zagodo med ruske č...
je izjavil. Na stotine...
nemških in rumunskih vojakov...
ubitih in ranjenih v bit...
z Rusi.

4. okt.—Tu objavlje...
poročila kažejo, da se je nem...
pri Odesi, ki so se u...
na drugo bojno črto, da...
proti Karkovu, povečal...
povedal nemškemu...
da so se operacije pri...
v širokem obsegu in da so...
Hitler je včeraj pretrgal dolg...
z deklaracijo, da je so...

Glasovanje o prekli... cu rudarske stavke

Vladni odbor
izravnal konflikt

Hazleton, Pa., 4. okt.—Člani...
34 izmed 41 krajevnih rudar...
skih unij UMWA so sinoči od...
glasovali za preključje stavke na...
polju trdega premoga, ki je bi...
la oklicana v znak protesta pro...
ti odloku uradnikov distriktn...
rudarske organizacije glede zv...
šanja članarine od enega dolarja...
na \$1.50 na mesec.

Te unije imajo 11.071 članov...
ki se bodo vsi vrtnili na delo v...
ponedeljek. Stiri unije, ki imaj...
2348 članov, so zavrnile apel...
Johna L. Lewisa, predsednika...
UMWA, naj preključje stavko. Tri...
nadaljnje unije bodo danes odlo...
čile, ali se stavka nadaljuje ali ne.

Washington, D. C., 4. okt.—...
Federalni posredovalni odbor je...
naznanil izravnavo konflikta med...
unijo CIO in Consolidated Aircraft...
Co., San Diego, Cal. Spor je nastal...
ko je kompanija odbila zahtevo...
gleda zvišanja plače, kakor je unija...
zapretila z oklicem stavke. Odbor...
ni objavil detajlov sporazuma. V to...
varnost je kompanija je upole...
nih 27.000 delavcev.

Brazilijska zatra nemški časopis

Protinacijske
demonstracije
v Čileju

Rio de Janeiro, Brazilija, 4. okt.—...
Vlada je odredila zatvori...
te urada nemškega lista Der Urwald...
sote v Blumenauju, središču nemške...
kolonije v južni Braziliji. Izdajatelj...
lista so bili obdolženi nacijskih aktiv...
nosti in kampanje proti državnim...
interesom.

Santiago, Čile, 4. okt.—Libe...
ralne skupine so naznanile sploš...
ne demonstracije proti nacijski...
Nemčiji in fašistični Italiji. Te se...
bodo pričele 12. oktobra v glav...
nih mestih vseh čilejskih provin...

Montevideo, Urugvaj, 4. okt.—...
Avtoritete so odredile preiskavo...
nacijskih aktivnosti v pristaniš...
čnih mestih. Neka oseba je razbila...
šipe v oknih nemškega kavarne in...
naslikala nacijske znake s svastiko na...
stenah poslopja španskega poslanistva.

La Paz, Bolivija, 4. okt.—Vla...
da je preključila stanje oblega...
nja, ki je bilo razglašeno 19. julija...
ko je bila odkrita nacijska zarota...
Taktat je bilo aretiranih več Hitlerjev...
agentov in odrejen izgon nemškega...
poslanika Ernesta Wendlerja.

Ameriški parnik potopljen na Atlantiku

New York, 4. okt.—Transp...
portni parnik I. C. White, ki je plul...
pod panamsko zastavo, a je bil last...
nina ameriških interesov, je bil potop...
ljen v južnem delu Atlantika, se glasi...
sem dospelo poročilo. Identiteta podmo...
rnice, ki ga je napadla in potopila, še...
ni bila ugotovljena. Osemnajst...
članov posadke se je rešilo, us...
da drugih pa še ni znano. Posadka...
je štela 37 mornarjev.

PRAŠKI ŽUPAN KLAPKA OBSO... JEN V SMRT

Češki krogi razgalili na...
mene Hitlerjeve
čistke

GRŠKA REVOLTA
ZATRITA

Berlin, 4. okt.—Otokar Klap...
ka, župan v Prahi, je bil areti...
ran po nacijski tajni policiji in obso...
jen v smrt kot vodilna osebnost v zaroti...
proti nacijski nadvladi Češke in Moravske...
Poročila iz Prage pravijo, da so imeli...
zarotniki podporo pri neki zunanji sili...
Ta omenjajo, da je bilo nadaljnje število...
zarotnikov in sabotažnikov ustreljeno v...
"protektoratu."

Na bazi neuradnih poročil je bilo v nacijski...
krvavi čistki ustrelenih najmanj 600 oseb...
na Češkem in Moravskem od 22. junija, ko...
se je začela vojna med Nemčijo in Rusijo.

Klapka je bil baje načelnik organizacije, ki je nudila finančno pomoč...
češkim beguncem in omogočila beg mnogim...
osebam. General Alois Eliáš, češki premier, ki...
je bil obsojen v smrt, je bil pomiloščen, ko je...
direktno apeliral na Hitlerja. Prej objavljeno...
poročilo se je glasilo, da je bil ustreljen.

London, 4. okt.—Nacijska krvava čistka na Češkem in Moravskem je...
povezana s pripravami glede premestitve nemških...
težkih industrij iz Hamburga, Bremena in Porurja, trdijo...
čehoslovakijski krogi v Londonu. "Naše mnenje je, da je...
nacijski načrt uniženje protektorata, popolno...
zausenjenje češkega delavskega razreda in likvidacija...
vseh čeških voditeljev, da se zlozmi opozicija," so izjavili...
ti krogi. "Ko se to zgodi, bodo nemške težke...
industrije premesene v centralno Evropo, kjer bodo...
bolj varne pred bombami angleških letalcev in bližje...
ruskih front."

Med onimi Čehi, ki so jih nacijski postrelili, je bilo...
osemdeset odstotkov intelektualcev. Nekateri so bili v...
ječaj od zadnjega februarja in ti niso mogli kovati...
zarote proti nacijski nadvladi in voditi sabotaže.

General Charles de Gaulle, vodja svobodnih Francozov, je izjavil, da...
odpor proti nacijskem naraščanju v Franciji. Nov narodni...
odbor je na delu, da organizira odpor v Franciji in vseh...
delih francoskega imperija.

Bern, Švica, 4. okt.—Nacijska tajna policija je s sodelovanjem...
vojaštva zatra revolto v Drami in Macedoniji, grškima pokrajina...
na, kateri je okupirala Bolgarija, se glasi sem dospelo poročilo...
Več rebelev je bilo postavljenih ob zid in ustreljenih.

Rim, 4. okt.—Avtoritete so informirale Mussolinija, da je...
situacija v Dalmaciji, pokrajini bivše Jugoslavije, zadovoljiva...
Fašistični krogi zanikajo poročila o trenju med Italijani in Nemci...
Izjavili so, da taka poročila širi angleška in ameriška...
propaganda z namenom, da odtrga Rim od Berlina.

Magnat ustrelil uniješkega uradnika

New York, 4. okt.—Salvatore Sabbatino, podpredsednik...
Sabbatino Co. in brat mestnega sodnika Silvestra Sabbatina, je...
ubil Emila Cavarda, uradnika mednarodne unije pristaniš...
čnih delavcev ADF, s kroglo iz revolverja, ko je slednji prišel v...
urad te kompanije. Po dejanju je morilec pobegnil, toda policija...
je nekaj ur pozneje prišla in odvedla je ječo.

Australija dobila delavsko vlado

Parlament pretrgal
zasedanje

Canberra, Avstralija, 4. okt.—Delavstvo je prevzelo vladne...
vaje v svoje roke včeraj, ko je premier Arthur W. Fadden moral...
resignirati po izrečni nezaupnici v parlamentu. Za predsednika...
nove vlade je bil nato izbran John Curtin, vodja delavske stranke.

Curtin je star 56 let in bivši gozdarski delavec. Po prevzetju...
pozicije predsednika vlade je naznanil, da bo izbral člane kabineta...
v pondeljek, zaeno pa je naglasil, "da so v tej vojni delovski...
interesi bolj prizadeti kot interesi kateri koli drugega razreda...
Vojna se mora nadaljevati, dokler ne bo stirta nacijska...
diktatura in vse, kar ta predstavlja."

Fadden se je upiral zahtevi laboritorov glede razpisa splošnih...
volitev. Dejal je, da mora o tem vprašanju odločiti parlament in...
zahteval zaupnico. Predlog glede zaupnice je bil poražen s 36...
proti 33 glasovom, kakor je Fadden resigniral.

V parlamentu se je vrnila ostra debata, preden je bil dan predlog...
gleda zaupnice na glasovanje. Fadden so v zadnjem momentu...
zapustili člani neodvisne stranke in se pridružili laboritorom. Po...
resignaciji vlade je parlament pretrgal zasedanje do 8. oktobra.

Eksekucije upornikov v Franciji

Petaoin pomilostil
atentatorja Coletta

Vichy, Francija, 4. okt.—Nadaljnjih 21 upornikov v zasedni...
Franciji je bilo obsojenih v smrt in ustreljenih, se glasi naznanilo...
nemških avtoritet. Skupno število žrtv nacijskega terorja v Franciji, ki se...
je pričel v večjem obsegu po Hitlerjevem napadu na Rusijo, znaša 71.

Pred naznanilom o eksekuciji je bilo objavljeno poročilo, da so...
desničarski teroristi razdejali šest židovskih sinagog v Parizu.

Paul Colette, ki je obstrelil bivšega premierja Pierra Laval...
in Marcela Deata, urednika in bivšega ministra, je bil obsojen v...
smrt na obravnavi pred posebnim tribunalom v Parizu. Oba sta...
bila obstreljena 27. avgusta in sta že okrevala. Laval in Deat sta...
znana kot največja zagovornika kooperacije med Francijo in Nemčijo.

Premier Petaoin je rešil Coletta pred obglavljenjem na apel...
Laval in Deata. Smrtno obsodbo je razveljavil in kazen spremenil...
v dosmrtno ječo. Colette je prišal generala Charlesa de Gaulle, voditelja...
svobodnih Francozov.

Druge v Vichy dospela poročila pravijo, da se nacijski teror v...
navalnih na njihova stanovanja našla orožja. Nemške avtoritete so...
prej zapretili, da bo vsak, pri katerem bo najdeno orožje, ustreljen.

Poslanik Halifax pri Rooseveltu

Washington, D. C., 4. okt.—Lord Halifax, angleški poslanik, ki se je...
včeraj povrnil iz Londona v Washington, se je takoj oglašil v...
Beli hiši, kjer je imel daljši razgovor s predsednikom Rooseveltom. Naznanjeno je bilo, da...
sta govorila o vojni situaciji na splošno in ameriški pomoči...
Veliki Britaniji.

Domače vesti

Novi grobovi v Minnesoti

Ely, Minn.—Pred dnevi je tu umrl Ignac Jerič, star 62 let in rojen...
na Stefanji gori pri Cerkljah na Gorenjskem. V Ameriki je bil 37 let in tu...
zapuša ženo, pet sinov in tri hčere, v starem kraju pa dva brata, ki sta...
oba bila v Ameriki. Bil je član društva 20 SNPJ. — Dalje je umrl Frank...
Jerič, star 22 let in rojen tu. Zapuša mater, dva brata in štiri sestre.

Is Joliet

Joliet, Ill.—Zadnje dni je tu umrla Barbara Agnič, roj. Simončič, stara 55 let in doma iz...
Dražič pri Metliki v Beli Krajini. V Ameriki je bila 35 let in tu...
zapuša moža, sina in hčer. — Umrl je tudi rojak John Glavan, star...
okrog 50 let. Drugih podrobnosti o njem poročilo ne omenja.

Nov grob v Waukeganu

Waukegan, Ill.—Pred nekaj dnevi je umrl Lovrenc Mušič, star 48 let in rojen v Blatni Brezovici pri Vrhniki. V Ameriki je bil 21 let in tu...
zapuša ženo, tri sinove, tri hčere, brata in sestro.

Is New York

Gowanda, N. Y.—Dne 27. septembra je tu umrl Leo Klančur, star 60 let in rojen v Sevnici pri Mirni na Dolenjskem. V Ameriki je bil 33 let in tu...
zapuša ženo, štiri sinove in tri hčere.

Milwaukee novice

Milwaukee.—Pred nekaj dnevi je tukaj umrl 33-letni Steve Železnik, rojen v Ameriki, ki...
zapuša mater, brata in tri sestre. — Dalje je umrl Frank Pocač, star 46 let in rojen v Velenju v Savinjski dolini na...
Štajerskem. Tu zapuša ženo, sina in hčer. — V sosednjem Sheboyganu je 25. m. m. umrl Lovrenc Preložnik, star 62 let, ki je živel tamkaj 36 let.

Nov grob v La Salle

La Salle, Ill.—Pred dnevi je tu umrla Mary Ojsteršek v sled zastrupljenja s plinom. Bila je članica SSPZ in zapuša družino. Stara je bila 43 let in doma iz Sv. Križa pri Krškem.

Nov grob v Pennsylvaniji

Republic, Pa.—Tukaj je preminul John Erjavec, star 75 let in v dvodec. Doma je bil iz Krške vasi pri Litiji. Bil je član SSPZ in zapuša odrasle otroke.

Is Montane

Great Falls, Mont.—Pred kratkim je umrl Anton Golob, star 64 let in rojen v Mirni peči na Dolenjskem. V Ameriki je bil 47 let in tu zapuša ženo in hčer, v Idaho sina in v Californiji sestro.

Clevelandske vesti

Cleveland.—Staršem Matthew in Katarina Znidarski je umrl prvojenček Matthew.

Še ena iz Minnesote

Duluth, Minn.—V tujaknji bolnišnici je umrla na posledicah poškodb pri avtomobilski nesreči rojakinja J. Škul iz New Dulutha. Poleg moža, ki je bil težko poškodovan pri isti nesreči, zapuša odraslega sina.

Finska ne bo sklenila miru z Rusijo

Stockholm, Švedska, 4. okt.—Finski trgovinski minister Vaino-Tanner je izjavil, da Finska ne bo nikdar podpisala separatnega mira s sedanji voditelji sovjetske Rusije. Tanner je poudaril to izjavo po prihodu v Stockholm.

Kolizije vlakov na Japonskem

Tokio, 4. okt.—Najmanj 40 Japoncev je bilo ubitih in 62 ranjenih v železniških nesrečah, ki sta se pripetili v dveh krajih, ko sta potniška vlada treščila v tovorna vlaka.

GRUPA AMERIŠKIH VEŠČAKOV OSTALA V MOSKVI

Pospelitev pošiljanja
orožja Rusiji

HITLER PONUJA
MIR STALINU?

Moskva, 4. okt.—Tu je bilo naznanjeno, da bo grupa ameriških veščakov ostala v Moskvi in da so bili storjeni koraki glede pospešitve pošiljanja ameriškega in angleškega orožja ter bojne materiala—Rusiji. Veščaki bodo dajali navodila Rusom glede rabe dostavljenega orožja.

Naznanilo je bilo objavljeno, ko sta W. A. Harriman in lord Beaverbrook, načelnika ameriške in angleške misije, sprejela reporterje zunanjih listov po zaključanju razgovora s Stalinom in drugimi sovjetskimi voditelji glede pomoči Rusiji.

Stalin je po zaključanju konference priredil sijajen banket članom ameriške in angleške misije v Kremlinu, na katerem so državni napivali drug drugemu in povečevali kooperacijo med Ameriko, Veliko Britanijo in Rusijo.

"Priznati moram, da Stalin dela z veliko naglico, da je odkrit, sposoben in silno previden ter potrpežljiv," je dejal Harriman v razgovoru z reporterji. "Lord Beaverbrook je najboljši tovariš in z njim je lahko delati."

Lord Beaverbrook je pohvalil ruske voditelje. "Demonstrirali so globoko razumevanje naših problemov in nam dali vse potrebne informacije," je dejal. "Bili so veseli in zadovoljni in se zahvalili za vse, kar smo že storili njim v prilog."

Harriman in Beaverbrook sta povedala, da sta izročila Stalinu osebni poslanici predsednika Roosevelta in premierja Churchill, ki sta vsebovali zagotovilo, da bosta Amerika in Velika Britanija nudili vso mogočo pomoč sovjetski Rusiji v borbi proti nacijski Nemčiji.

Washington, D. C., 4. okt.—Zunanji diplomatični krogi v Washingtonu diskretno omenjajo poročila iz Moskve, "da je Hitler ponudil liberalen mir Stalinu in da slednji doslej še ni odbil ponudbe." Detajli ponudbe niso bili razkriti. Ameriški vladni krogi nimajo nobenih informacij o tej zadevi.

Kritiki napadajo notranjega tajnika Ickesa

Washington, D. C., 4. okt.—James A. Moffett, predsednik California-Texas Oil Co., se je pridružil kritikom, ki napadajo notranjega tajnika Harolda L. Ickesa zaradi odredbe, s katero je omejil prodajo olja in gasolina v sedemnajstih vzhodnih državah. Ickes je dejal, da je bil dovolj gasolina v te države reducirani zaradi pomanjkanja transportnih parnikov. Moffett pravi, da je bilo to pretežva. Anglija, ki je dobila v najem več transportnih parnikov, jih je pripravljena vrniti Ameriki, toda naletela je na odpor pri Ickesu. Dalje je rekel, da je dovolj železniških vagonov na razpolago za transportacijo gasolina z zapada na vzhod.

Kampanja za čikaški Community Fund

Chicago, 6. okt.—Danes se začne v Chicagu in okolici kampanja za nabiranje prispevkov v "Community Fund," ki je namenjen za reševanje. Vsakdo naj prispeva po svojih močeh, kdor more kaj dati.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdržišne države (raven Chicago) in Kanado \$6.00
na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero
\$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.Subscription rates for the United States (except Chicago) and
Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročenih
člankev se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti,
drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil
poštnino.Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (October 31, 1941), poleg vašega imena
na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Pono-
vite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

138

Testo za fašiste

Dorothy Thompson, znana-ameriška časnikarka, je pred nekim
časom objavila članek v magazinu Harpers, v katerem razpravlja
o potencialnem človeškem materialu za graditev nacizma in fa-
šizma v Ameriki.Dorothy je bila v neki večji družbi, pri neki privatni partiji, pa
je tamkaj študirala ljudi okrog sebe z namenom, da dožene, kdo
izmed navzočih ima možnosti, da postane nacij ali fašist, kadar
pride priložnost. Na piko je vzela šest moških in kmalu je bila
zase prepričana, da sedi okoli nje četvorica potencialnih nacetov.Kako je prišla do tega zaključka? Po značajih in temperamen-
tih, ki so jih navzoči razodevali v govorici, obnašanju in po drugih
znakah občejanja.Njen zaključek je, da človek, ki je mirnega in blagega značaja
in kateri takoj izda usmiljenost ter obzirnost do ljudi, ki so v
stiski in trpljenju, ne more biti fašist ali nacist, sploh pristaš tota-
litarne ideologije; takšen človek ima vse lastnosti za demokra-
tičnega človeka, ki je vedno pripravljen kooperirati. Ko pa nale-
ti na "temperamentnika," ki ga vsaka mušica razkači, da zbežlja
do skrajnosti—ki takoj izda v sebi napihnjenca, domišljavca, ne-
voščljivca, maščevalca in individualista, imaš pred seboj material
za fašista.Ljudje zadnje vrste so v demokratični družbi navadno material
za navadne zločince. V demokraciji je svobodna konkurenca
in vztrajni ter potrpežljivi ljudje dosežejo največ uspeha — ne pa
"temperamentniki," ki ne poznajo kompromisa in kooperacije, ne
poznajo nobenega "bossa" kakor samega sebe in če oni niso "boss-
je," naj hudič vzame deželo in ves svet.Med temi so tako zvali "frustrirani" ljudje, ki imajo manjše, da
imajo silne zmožnosti, da so poklicani za velike naloge, toda ves
svet jim nagaja, jih odrija na stran in ne da jim priložnosti. ...
Mussolini in Hitler sta med temi karakterji!Izvajanje Thompsonove so v marsičem blizu resnice, ampak člo-
veška natura je preveč komplicirana stvar in današnji kompleks
socialnega in ekonomskega življenja je prevelik zaloga, da bi kdo
mogel čitati na prvi pogled z obraza slehernika njegovo totalitar-
sko ali demokratično naziranje.Kako naj pa rešimo zagonetko onih, ki so se prelevili iz fanatič-
nih fašistov, nacijev in komunistov v največje nasprotnike fašiz-
ma in komunizma in največje zagovornike demokracije? Na pri-
mer slučaja Rauschnigg in Jan Valtin. V nasprotnem slučaju pa
imamo malo priča, da se je ta ali oni iskren demokrat izpremenil
v fanatičnega fašista ali komunistu, vendar je tudi to mogoče.Nedvomno igrajo osebni motivi veliko vlogo. Med socialisti je
bilo—in je še—zelo utrjeno mnenje, da so osebni nagibi postranska
stvar. To je zmotno, kakor je zmotno, da principi so vse, osebe pa
nič. Odkod pa izvirajo principi, ako ne iz ljudi? Iz koga je pa
sestavljena politična stranka, če ne iz posameznih oseb, dobrih in
slabih značajev, poštenjakov in krivov? Nikdar ne smemo pod-
cenjevati človeškega elementa, ki je prav tako močan faktor v raz-
voju posameznika kot so njegove ekonomske in socialne razmere!Pe vseh znanih simptomih bo res, da so "temperamentniki" in
razne dominantne osebnosti prej zmožne za material totalitarstva,
kakor pa so mehki in mirni ljudje ter vsi oni, ki so iz prepričanja
etični in značajni. Na primer gestapovec mora biti brutalnež, ki
je brez srca, ker nihče drugi, ki ima v sebi količjak človeške do-
stojnosti, ne bo hladnokrvno mučil in ubijal ljudi. Pri tem pa ne
smemo pozabiti vloge, katero igra—fanatizem kakršne koli pri-
padnosti.Fanatizem je navadno usidran v močni čustvenosti in veliki
ignoranci. Človek te vrste je lahko človeški kot posameznik, vse
meje pa prekorači v masi sebi enakih, kadar namreč pride v raz-
mere, da se lahko znaša nad idejnimi nasprotniki; tedaj je masno
zmožen največjih zločinov, ki jih kot posameznik ne bi nikdar
storil.Testo za totalitarce so torej pred vsem ljudje, ki ne verujejo
v mir in izobrazbo, temveč v silo in diktiranje. Postavite te ljudi
v ekonomske in socialne razmere, v katerih se lahko uveljavijo—
in tedaj imate to, kar je danes na svetu.

PRED DVAJSETIMI LETI

(Iz Prosvete, 6. oktobra 1921)

Domače vesti. Vaota prispevkov za rojake, prizadete vsled
povodnji, v Pueblu, Colo., je narasla na \$2205.Delavske vesti. Vse unije v Kansasu podpirajo stavkujoče ru-
darje tamkaj.Inozemstvo. Na Angleškem se pojavljajo velike demonstracije
brezposelnih delavcev.Sovjetska Rusija. Sovjetska vlada je hvaležna Ameriki za de-
narno pomoč.Kri ni voda! Mi naj molčimo, ko kamni
kriče?? Le ameriški dolar more pomagati ne-
srečnikom. Prispevajte v sklad slovenske sek-
cije Jugoslovanskega pomožnega odbora!Glasovi iz
naselbinMoje hrepenenje po
Ameriki in doživljaji

II.

West Middlesex, Pa.—Zadnjič
sem omenil, kako sem doma in
pri županu dobil dovoljenje za
potovanje v Ameriko, s posom
pa je bilo težje.Ob prvi priliki, ko peljam te-
leta v Ljubljano, sem šel k brat-
tu, ki je služil v hotelu Loyd.
Prosim ga, naj gre z menoj na
glavarstvo, da bi dobil pos, ker
nameravam v Ameriko. "Kaj, v
Ameriko misliš? Kaj ti pa je
stopilo v glavo? Jaz pa ne v
Ameriko, niti sanja se mi ne.
Kaj ti oče puste?" Pojasnil sem
mu, da mi branijo in da nimajo
denarja — "denar mi boš pa ti
dal. Mati mi ne branijo."Odšla sva na glavarstvo. Usta-
viva se pred prvim oknom in
poveva, kaj želiva. Odgovor do-
biva, da pose izdajajo pri dru-
gem oknu. Stopiva tja in moj
brat pove najino misijo. "Ali
mislite v Ameriko?" vpraša ur-
adnik. "Ne jaz, moj brat namerava
tja." "Pokažite prošnjo." Po-
molim mu jo. On nekaj kima
in mrmra. "Koliko ste stari?"
"Sedemnajst let." "Ja, vi ste še
premladi. Taki mladenjci se v
Ameriki radi izgube in jih ni več
nazaj. Bolje je, da počakate in
da prej opravite vojaščino." "O
gospod, še tri leta imam do vo-
jaščine in do takrat se gotovo
vrnem nazaj, ali pa še prej. Saj
tudi drugim enake starosti izda-
jate pose." Uradnik odgovori,
da so to izjeme. "Čemu bi tudi
jaz ne bil taka izjema?" "Kar
sem rekel, sem rekel." Pri tem
je ostalo okno se je zaprlo in
tam je ostala tudi tista župana-
va prošnja.Z bratom sva odšla. Pravi, da
ne bom dobil pose. Pripomnim,
da bi bilo tukaj treba nekaj ma-
zila, pa bi šlo. Ali kako, vraga,
priti do pravega? Stopiva v go-
stilno, pokličeva pol litra vina.
Z bratom se še malo pogovoriva,
nakar je odšel v hotel, jaz pa po
opravih in domov.Premišlujem, kako in kje bi
dobil pos. Za denar me ne skr-
bi, ker sem vedel, da mi ga bo
brat posodil, posebno še, ker bo
on edini ostal doma in mu bo
oče gotovo izročil posestvo. Mno-
gi so pripovedovali, da jih gre
dosti v Ameriko z drugim pot-
nim listom. Glavno je, da pri-
deš čez avstrijsko mejo, potem
posa ni več treba; Ameriki da
ni nič na tem, če imaš pos ali ne,
samo da si zdrav.O priliki grem k agentu in ga
vprašam o stvari. Odgovori mi
zadovoljivo. Pravi, da me še
brez pose spravi v Ameriko, si-
cer, da je bolje, da ga imaš, pa
če ne, že tvoj ali ne, samo da se
vzjema s tvojo starostjo. Dobro.
Ali glede pose me je še zmeraj
skrbelo.Čas je prihajal, ko ima oditi
velika skupina iz naše fare v
Ameriko. Tisti dvakratni Ame-
rikanec Bokal pride k nam in
pravi, da je slišal, da bom šel
tudi jaz. "Tako, tako, bo nas šlo
več skupaj in bomo imeli cenejši
transport." Vpraša me, če semže dobil pos. "Nemara ne bo nič
z menoj, ker posa ne dobim;
pravijo, naj počakam vojaščino."
"O kaj še; dobi pos od koga dru-
gega, pa jim boš kašo pihal. Po-
žuri se, boš imel dobro družči-
no."Premišlujem, kako bi prišel
do pose. Naš zet, ki je poročil
mojo sestro Mano, je odšel v
Ameriko že leta 1898, pos ima pa
doma in lahko ga dobim. Am-
pak smola, ker se najina starost
ne vjema — razlika je 10 let.
Potožim mojem prijatelju, da bi
šel rad v Ameriko, toda posa ne
morem dobiti. Pravi, da ve, ka-
ko bi se to dalo izpeljati. Nje-
gov brat Tone je tudi namerava-
val v Ameriko. Dobil je pos, a
je odhod odložil in šel služiti, da
si prisluži za potne stroške.
"Kar tiho bodi, jaz ti preskrbim
njegov pos. Vzel ga bom in nihče
ne bo vedel, ti pa glej, da ga
kmalu vrneš in tudi meni pošlješ
kakšno sliko." Dobro. Res mi
kmalu prinesel pos. Vse se je
vjemalo kot bi bil moj.Čas je šel naprej. Neko ne-
deljo zjutraj pravim očetu, naj
mi da nekaj denarja, da bom šel
kar od mase na Grosuplje na
vlak in v Ljubljano k bratu, da
mi pripravi denar za karto. Oče
mi nejevoljno vrže kronco. Med
mašo sem nagovoril še mojega
prijatelja Janeza Jeroma, naj
gre z menoj v Ljubljano. Šel je.
Ko prideva k bratu, mu pravi-
m, naj mi pripravi denar, ker
grem prihodnji teden v Ameri-
ko. Pogleda me nekam izpod če-
la in pravi: "Ali veš, da ga
imam?" "Mislim, da, ker si mi
bil že namignil, da mi boš ti dal.
Oče mi ne more dati in pravi,
da je že preveč dolžan." Brat:
"Ja, kaj ne misliš vrniti?" "Se-
veda mislim. Ali mi boš dal?"
"Dobro, Tone, ti bom dal, toda
vedi, da bom tudi jaz denar po-
treboval. Glej, da mi vrneš in
še tudi nekaj obresti zraven.""Seveda, pa še dobro ti bom pla-
čal, samo denar mi pripravi."
Brat je naju pridržal. Špan-
cirali smo po mestu, pili v tej in
oni gostilni. Pozno smo šli spat
v malo bratovo sobo. Zjutraj je
bilo treba zgodaj vstati. Moj
brat je šel na delo, midva pa po
mestu, a brez denarja. Premi-
šlujem, kako in kje bi dobil kak
denar. Pride mi na misel in
stopim k mesarju, ki od nas
jemlje prašiče in teleta. Prosim
ga za pet goldinarjev in pravi-
m, ko bom prvič jaz ali oče
pripeljal teleta, bo ta vsota po-
ravnanja. Denar sem dobil, mi-
dva pa v gostilno, kjer pijeja in
jeva. Opoldanski vlak sva za-
mudila in se odpeljala domov z
večernim.Doma sem se moral nekoliko
izgovarjati, povedal pa nisem,
da sem napravil dolg. Samo da
ne bo šel oče med tednom v
Ljubljano, potem pa če prav
gre, ker jaz bom že odšel v Ame-
riko. Tako je tudi bilo.
Moj bratranec, Gregorjev Jan-
ez iz Bičje izve, da grem v A-
meriko. Pravi mi, da bi šel tu-
di on rad, če bi imel pos. "Ti
ga lahko dobiš, ker si že odpra-
vil vojaščino. Ampak zakaj bi tišel, ker imate grunt in pol, pa
še denar?" "Ali ne veš, da še po
včrjem gledamo? Sicer pa ni
moje. Oče je muhast in nas je
več otrok. Šel bi z vami. Saj
gre tudi Mijavčev Janez iz Ce-
rovega. Posa ne bom iskal na
glavarstvu; ga bom že kje do-
bil." Dobil ga je, samo bolj po-
tuhem, da ni prišlo v javnost.
Žandarji in policija v Ljubljani
je zelo pazila. Vsakega sumlji-
vega je preiskala. Če si imel
več denarja, so že sumili, da jo
misliš odkuriti in moral si se
zagovarjati.Bilo je v začetku februarja
leta 1900 in prišel je dan odhoda.
Ni bilo vse kot bi moralo biti.
Prišel je moj prijatelj Janez Je-
ram, da se posloviva, kakor tu-
di mlada Milanica, ki je imela
moža v Ameriki in me je prosi-
la; naj ga pridobim, da jo vzame
v Ameriko. Popotnice ni bilo
nič, kovčega tudi ne, Tone pa
gre v Ameriko z eno kronco v
žepu! Žalostno, kaj ne?Oče je šel živino krmiti, ma-
ti pa je šla naproti hčeri, ki je
nesla vrečo moke iz mlina. Tisti
čas sem porabil za odhod brez
vsakega slovesa. Z menoj je bil
Janez Jeram. Ko stopim z do-
mačega vrta, priteče oče, me
poljubi in stisne v roke podobno
sv. Antona rekoč, da te naj
spremlja, ter se vrne. To je vse,
kar sem odnesel od doma poleg
kronce v žepu. Poslovil bi se
bil, ali nisem bil gotov. Mogo-
če se bom moral vrniti, potem
bi me bilo pa sram.Z Janezom prideva v vas Bič-
je, kjer stopiva v gostilno k Na-
cetu. Tam je bila svatba. Mo-
žila se je Martinova Mana iz na-
še vasi na Veliko Mlačevo. Svat-
je so mi ponujali, kar sem hotel
in naročali, naj pozdravim tega
pa onega. Tudi gostinčarka,
že priletna žena, mi izroči po-
zdrave za svojega sina Pepeta v
Pueblu, kamor sem bil name-
njen. Da mi par cigar, da bom
kadil. Dostavi, da se ne bova
nikdar več videla in si obriše
oči. Res se nisva.Zunaj gostilne me je čakal
moj stric Jože. Stisne mi roko
in spusti vanjo dvajsetico. "To
je vse, kar ti morem dati; če bi
imel več, bi ti več dal," pravi.
"Glej, da se nas od tam spomi-
njaš, saj vidiš, da smo revčki.
Srečno!"V tisti vasi se ustavim še pri
Gregorjevih, pri stricu Jerneju.
Njih sin Janez gre z nami v A-
meriko. Janez se težko odpravi-
la od doma, zmeraj mu je ne-
kaj manjkalo in hodil je objo-
kan. Kovčeg in culo s popotni-
nico je imel že pripravljen.
Oče nama solznih oči govori in
podučava, družina pa na glas
kveče. Tudi jaz sem se pričel
kremžiti, dasi se prej nisem.Odhajava. Janez nese kov-
čeg, meni pa izroči culo s popot-
nico, da ne grem prazen. Mah-
neva jo po bližnji v hrib. Pri-
deva do roba gozda in pravi:
"Janez, le še enkrat pogledaj
najno rojstno dolino." Od tam
se dobro vidijo vasi Bičje, Pej-
ce, Ponova vas, Mala vas, Pod-
gorica in fara Šentjurje z veli-
kim belim zvonikom. V tisti
cerkvi sva bila krščena, tja sva
hodila k maši. Kdaj jo bova
spet videla, se ne ve. Janez še
enkrat sapo vase potegne, si o-
briše solze, nakar se izgubiva v
gozdu, ki nama zakrije pogled
na rojstno dolino. Adijo, Kranj-Francis Biddle, ki ga je Roose-
velt imenoval za federalnega
justičnega tajnika.ska dežela, midva greva v Ame-
riko ...Kmalu sva bila na Gredah,
na križpotju, kjer je na smre-
ki pritrjeno razpelo. Nekdo
ga je bil nekoč sklatil na tla,
nakar ga je moj oče pritrdil na-
zaj, da je takrat še dobro izgle-
dalo. Tam malo postojiva. Po-
ta od tam vodijo v razne vasi na
vse strani. Mahneva jo proti
Šmarju, kamor dosepeva v dobri
uri. Po poti sva le malo govori-
la. Bratranec je bil zamišljen
na dom, včasih je še malo za-
ihtel. Jaz sem pa premišljeval,
če ima brat pripravljen denar
zame ali ne. V Šmarju ga pri
Smoletu oba popljevava en frakelj,
potem pa na vlak in čez pol ure
sva že v Ljubljani.Podava se k bratu, ki ga, takoj
vprašam glede denarja. Pravi,
da je vse dobro in naroči vina,
pri katerem smo se pogovarjali
o našem potovanju in sreči v
Ameriki. Imeli smo v mislih te-
ga in onega, ki je tam v daljni
deželi pozabil na svoj dom.
Grunti se prodajajo radi njih.
Tako nama je govoril moj brat,
ki mu ni bilo za Ameriko. Na-
ročil nama je to in ono in naj
v par letih prideva domov s ka-
kim stotakom; če ne prideva v
tem času, potem sva izgubljena.
(Moj bratranec je tako storil,
jaz sem se pa — izgubil.)Čez noč sva ostala pri bratu,
drugo jutro — če se ne motim,
je bilo 2. februarja 1900 — se
pa podava k agentu, da vidiva,
če so še drugi tam. Bili so, ve-
činoma sami Šentjurci: Janez
Bokal, ki odhaja že tretjič v A-
meriko, Jože Frantel drugič,
prvič pa Andrejev iz Vrbičja,
Jože Padar iz Pejce, Janez Okorn
iz Cerovega, Janez Valentinčič
iz Bičja, Janezovec iz Brezja
pri Pijavi Gorici in moja malen-
kost. Bilo je seveda še več dru-
gih, ampak tu navedeni smo bi-
li naša kompanija. Agent nam
pobere pose in naroči, da mora-
mo biti nazaj v pisarni ob eni
uri popoldne, da plačamo karte,
ob dveh pa gremo naprej z vla-
kom.Ob določenem času smo vsi pri
agentu, ki nas kliče po imenu.
Brat plača zame karto in ga
vpraša, koliko denarja potrebu-
jem na pot. Pove mu, da mora-
m v New Yorku imeti naj-
manj deset dolarjev. Brat mi da
50 goldinarjev s pripomoč, naj
preostanek hranim in ko bom
toliko zaslužil, naj mu vse sku-
paj vrnem, pa obresti naj ne po-
zabim. Ker so vsi drugi imeli
kovčega, sem ga pred odhodom
iz Ljubljane tudi jaz kupil, da
srajco in spodnje hlače, da ni-
sem šel praznih rok. Poslovimo
se, nakar nas agent pelje na
glavni kolodvor, kjer nas vse
stlači v en vagon. (Se nade-
ljuje.) Anton Valentinčič.

Konvenčno romanje

Cleveland.—Dne 12. septem-
bra smo s Frankom Fendetom,
delegatom društva 53, in mrs.
Barbič zasedli avto in jo mah-
nili proti Pittsburghu, ki je od-
daljen 131 milj iz Clevelanda.
Naša prva postaja je bila pri
Frances Mihevc v Salemu, O.,
kjer smo se pokrepčali (?) s sve-
žim mlekom. Druga postaja je
bila v hotelu Fort Pitt, ki je bil
izbran za reševanje bodočih
smernic naše jednote.Tretja postaja je bila Library,
kjer sem odložil mrs. Barbič pri
moji sestri Mary Simsič. Nato
sem se vrnil v "old Fort Pitt",
kjer smo naslednje dni spali in
zborovali pod eno streho, da bise ne zmočili v primeri.
Tam smo se tudi kregali,
in nazivali "bratje in sestre"
si smo bili vsak čas pripr-
ni dati udarec svojim
bratom in tudi sestram
sem, brat tja! Tako se je
zborovanje za bodočino
jednote."Fort" se po "kranjsko"
je trdnjava. Trdnjave so
da se braniš pred sovraž-
Tam lahko zmagas ali
podležeš, če te napade
nik "enakopravnosti". V
je dogajalo. Nekateri so
gali, drugi podlegli, pote-
pa po rusko poljubili in
bye, Fort Pitt!Andreju Vidriču sem
bil, da v nedeljo, 14. sep-
tobra, obiščem njih federacijo
v Tire Hillu pri Johnstons-
menoj sta se podala na po-
delegata Pečnik iz Kan-
Antonia Bezek iz Wau-
ker sta oba želela videti
znance, kar se je tudi
Potem sem šel še v Lab-
mrs. Simsič in mrs. Barbič
dali smo se skozi Monon-
in West Newton, v bližini
towna pa se je zgodila pe-
zgoda: obroč na kolesu
počil, menda zato, ker
v Tire Hill. Ko smo po-
smo nadaljevali in sreča
na piknik.Tam so nas že prič-
Bili smo predstavljeni in
mami: "Ali si ti tisti,
dopisne?" Bilo je veliko.ga spola, ki pa niso rekli
smem več pisati, marveč
jale, naj še pišem. Žel-
da bi bil poleg uredni-
Molek in pa moji kritiki
no iz Clevelanda. Edina
ki sem si jo zapomnil,
Govekar iz Franklina
towna in pa mrs. Fran-
gerholc, ki je bila dele-In kakor sem jaz ti-
imel smolo, so jo imeli ti
nikarji s prodajo tako za
in priljubljene pišče.
predno smo odšli, smo
še mrs. Podboj, ki pri-
tam kot Antonija Bez-
Frank Podboj živi na
koncu Johnstowna, sm-
nazaj drugo pot. Ker ma-
tako znana in ker so
slabi čestni napisi, sem
obrnil v napadno smer,
smo napravili precej ne-
ne vožnje. Ampak to ka-
je ni nič stalo, ker smo
eno tam o pravem času.Drugi dan smo se pom-
SSPZ. In tako so k na-
prisledile same delegatke
še mlada, iz daljnega zap-
se mi, da iz Cle Eluma.
Nam je povedala, da im-
mnogo sadja, posebno pa
ka in češnje zelo dobro
v tej državi ob Pacif-
South Chicago je bila.
Mrs. Storch, ki pa ni v
z delegatom Storchem
fornije. Mrs. Storch je
kojnega Franka Klobuč
je igral važno vlogo pri
vitvi SNPJ.Če ne umrjem, se bo
valo. Zdaj pa je prišla
je treba na poučilo,
prične drugo poglavje da
ga dne. Frank Barbič.

Relinca akcija v Wau-

Waukegan, Ill. — V
popoldne, 2. novembra,
Slovenskem narodnem d-
šila velika priredba v ka-
možne akcije za vojne
stari domovini. V tej a-
deluje 14 društev in pro-
organizacij, ki rep-
3500 Slovencev v Wauke-
North Chicago.Na zadnji seji odbora
pomožne postojanke
sprejeti načrti za zbira-
spevkov za pomoč žrtvam
rem kraju. Odbor se je
na pridružen organiz-
prispevke, nakar se bo
zbiranjem prostovoljni-
spevkov od posameznih
prispevki bodo izročeni
ski sekciji Jugoslovanske
možnega odbora in pa
posameznikov objavljeni
Poročila.Zahvala za posr-
Cornwall, Pa. — Lepa
za pozdrave s konvencij
Jacobi Ambrozichu iz E-
Mary Suglich iz Wau-
D. C., in Franku Zupa-
West Newton, Pa.

Cyril

Ali ste naročili sa-
"Prosveto"? Podpirajte

Angleška vojska straža v puščavi zapadne Afrike.

Štirinajsta seja, 22. septembra

vaša zvesta prijateljica: Anton in Anna Kaferle, Yukon, Pa. (Adv.)

ZELENI GRADOVI

Ljubezni roman iz južnoameričkih divjin

Spisal W. H. HUDSON

Prevedel IVAN JONTEZ

(Se nadaljuje.)

"Povej mi vse, kar veš", je zahtevala tisti trenutek, ko sem obmolnil. "Kaj je tam — in tam — pa tam le?" je kazala s prtom v razne smeri. "Reke in gozdovi — ti ne pomenijo nič zame. Toda vasi, rodovi, ljudstva vseh psov — povej mi, kajti jaz moram vse izvedeti."

"To bi vzelo dolgo časa, Rima."

"Zato, ker si tako počasen. Poglej, kako visoko stoji sonce! Govori, govori! Kaj je tam?" je pokazala na sever.

"Vsa ta pokrajina," sem začel in z roko naznačil celo pokrajino od vzhoda do zapada, "je Guayana, ki je tako prostrana, da lahko potuješ v to ali ono smer in hodiš mesece in mesece, ne da bi prišla do njenih mej; še vedno bi bila v Guayani, če bi rek, rek, rek, gozdovi vmes in rekami onostran njih. In divja ljudstva — Guahibi, Aguaricoti, Maci, Ayani, Piaro, Quiriquiri, Tupariti — ali naj ti jih naštejmo še sto? To bi bilo odveč, Rima; vsi so divjaki, ki žive razpršeni po gozdnih in loviščih z lokom in puščico in zabatano. Pomisli torej, kako velika je Guayana!"

"Guayana — Guayana! Mar ne vem, da je to Guayana? Ampak onostran, onostran, onostran? Ali Guayana nima konca?"

"Ima; na severu se neha pri Orinoku, mogoče ni reki, ki izvira v silnih gorah, v primeri s katerimi je Ytaoa tako majhna kakor kamen, na katerem sediva. Vidi, da je Guayana samo del, polovica naše dežele Venezuele. Poglej!" sem nadaljeval in si s palcem potegnil po hrbtenici, "toda se vleče ozko korito, ki deli moj hrbet na dva enaka dela. Prav tako mogočni Orinoko deli Venezuelo: na eni strani je Guayana, na drugi pa dežele ali province Cumara, Maturin, Barcelona, Bolivar, Guarico, Apure in mnogo drugih."

Nato sem ji v naglici opisal severni del dežele z njenimi prostranostmi in oasi, koder se pasejo brezštevne črede, kavnijske plantaže in riževine in sladkornimi nasadi, vključno z nazadnje tudi Caracasi, ta veselijski, razkošni ameriški Pariz v manjšem obsegu.

Zdelo se je, da jo je utrujalo; čim pa sem nehal govoriti in preden sem si mogel omotiti izsušena usta, je zahtevala, da ji povem, kaj pride za Caracasom — za Venezuelo sploh.

"Morje — voda, voda, voda", sem odgovoril. "Tam ni ljudi — v vodi; samo ribe". Je pripomnila ona, potem pa nenadoma dodala: "Zakaj si tako molčeč — mar je potemtakem Venezuela ves svet?"

Naloga, katere sem se bil podstopil, je se očitno šele začela. Ko sem razmišljal, kako bi nadaljeval, sem opazil, da je bila ravan, na kateri sva stala, v glavnih obrisih podobna južnoameričkemu kontinentu.

"Glej, Rima!" sem povzel; "midva stojiva na tem le kamenčku — Ytaoi; in midva sva zaprti v tem le majhnem krogu, onostran katerega ne moreva videti. Zdaj si pa misliiva, da lahko vidiva onostran te črte — da lahko vidiva celo planoto vrhunce, ki predstavlja, kakor veš, ves svet. Zdaj pa poslušaj, ko ti bom opisal vse dežele, največje gore in reke in glavna mesta celega sveta!"

Náčrt, ki sem si ga bil zamislil, je zahteval mnogo tekanja in tudi nekaj dela, ki sem ga imel z dviganjem in prenašanjem kamnov in začrtavanjem mej, rek in pogorij; vendar sem se z veseljem potrudil, ker mi je Rima ves čas sledila ter me molče, toda zelo pazno opazovala. Tako sem na širšem koncu planote zarisal Venezuelo in pokazal z dolgo brazdo, kako jo Orinoko deli na dve, dočim so druge brazde označevale večje pritoke. Caracas in ne-

katera druga mesta sem zaznoval s kamni; pri tem sem bil vesel, da nisimo tako navdušeni graditelji mest kakor Evropejci, kajti kamnje je bilo težko. Sledili sta Columbi in Ekvador na zapadu, nato Bolivija, Peru, Čile in nazadnje doli na jugu mrzlo, golo in zapuščeno Patagonijo. Spotoma sem zaznoval obrežna mesta na ti strani kontinenta, kjer se neha zemlja in prične Tiho morje in brezkravnost.

Potem sem ji v nenadnem valu navdihnjenja opisal Kordilero — to silno gorsko verigo in jezero Titicaca v naročju njenih snežnikov in Paramo, kjer samevajo razvaline starodavne mesta Tiahuanaco, starejšega od Teb. Omenil sem najvažnejša mesta v tem pogorju, ki delajo vtis majcenih ogrcev na telesu orjaka, med njimi Quito, imenovano — ne v ironiji, temveč po njegovih lastnih prebivalcih — Sijajno in Velicavno in ki se nahaja tako visoko, da se zdi čisto blizu nebesa — "de Quito al cielo", kakor pravijo. Toda niti besedice o njegovi slavni zgodovini in kraljih in vojskovodjih. Mnogo besed — kako malo se z njimi pove! — o silnih vrhuncih, pokritih z večnim snegom, ki se dvigajo nad zemljo in morje in oblake v višave, katerih celo kondor ne zmaga. Ogenj bruhačo Cotopaxi, katerega srdito mrmanje se sliši dve sto milj daleč in Chimborazo, Antisana, Sarata, Illimani, Aconcagua — imena gora, ki vplivajo na nas kakor imena nepomirljivih bogov Pachacamac in Virachoca, čitih večni granitni troni so. Nazadnje sem ji pokazal Cuzco, mesto sonca in največje človeško prebivališče na svetu.

Velicavni predmet predavanja me je popolnoma prevzel; in vedoč, da nimam pred seboj kritičnih poslušalcev, sem spustil domišljijo s povodcem. Medtem ko sem jaz pripovedoval, mi je Rima zvesto sledila in me vsa žareča in tresoč se vznemirjenja pazno poslušala.

Ostali mi je še ogromen prostor vzhodno od Andov; reke — in kakšne reke! — oceanu silne zelene planjave in brezkravne gozdne pokrajine. Toda še sama misel na Amazonski gozd me je prestrašila. Ko bi mogel postaviti Rimo na vrhunec Chimboraza, bi ji lahko pokazal deset tisoč štirinajstih milij obsežno pokrajino, tako daleč se vidi od tam. Morda bi potem znala njena domišljija pokriti ta prostor z enim samim, neprekinjenim gozdom. In vendar bi bilo to le majhen gozdič v primeri z amazonsko gozdno pokrajino, ki je obsežnejša od vse Evrope.

Kako pred ogorčenostjo tega pozorišča, kjer bo v daljnji bodočnosti stekla zibel novim narodom, ko bodo živeča plemena sveta s svojo civilizacijo vred že davno izginila prav tako kakor tisti davni predniki, ki so zgradili stari Tiahuanaco; zato sem se požuril proč od te silne arene palm, pripravljene za dramo, kakršni nesmrtniki še niso bili priča ter rajši povedel svojo poslušalko vzdolž atlantske obale ter ji spotoma opisal razna obmorska mesta.

Menda se ni še nihče polotil tako obsežnega zemljepisnega predavanja izza časov, ko je o čač Noe razdelil zemljo med svoje sinove; in ko sem skončal, sem izčrpan sedel na kamen ter si obrisal potno čelo, vesel, da je bila moja ogromna naloga končana in da sem prepričal dekle, kako prazna je bila njena želja, da bi si ogledala ves svet.

Njena vznemirjenost se je v tem polegla. Zdaj je zamišljena, povešenih oči stala malo v stran od mene in nekaj tuhtala. Čez čas je pa hotela vedeti: "In kaj je onostran vseh teh gora, onostran mest — onostran sveta?"

(Dalje prihodnjik.)

Pismo iz Londona

10. septembra, 1941.

Zdaj se toliko domišljujem na vse, kar smo doživeli lansko jesen v Londonu, takrat se pa še daleč nismo zavedali, kakšne čase smo preživljali. "Zgodovinski dnevi bitke za London" so jih uradno imenovala naše oblasti. "Londoners in the front line" so jih krstili ameriški časopisi. Tako je bilo takrat, kot je z drugimi kritičnimi časi: preveč si zaposlen s tem, da se skuša prilagoditi novim razmeram, jih tako premagati in preživeti, kaj in zakaj so te razmere, pa še daleč nimaš časa opredeliti. Vedeli smo le, da je prava vojna prišla nad nas — vedeli smo, da mora prejeti ali slej priti — in da jo moramo za vsako ceno prestati.

Kaj smo takrat vedeli o tem, da je v soboto popoldne okoli 5. ure 7. septembra 40 nemških zrakovlov napadlo obrambo Londona, da jih je nekaj prodrla skozi, da so vrgli zažigalne in eksplozivne bombe na pristaniški del mesta, da so zanetili velikanski požar? Da se je začela bitka za London? Da bo morda ta bitka v zgodovini veljala za kamen na razpotju, kjer se je izkazala angleška odpornost in volja močna, da je vzdržala naprej vojno s sovražnikom?

Kaj smo takrat vedeli, da je bilo tega popoldneva izstreljenih 103 nemških zrakovlov — baš te velike izgube so prisilile sovražnika, da je opustil napade podnevi?

Spominjam se dobro onega popoldneva. Vem, da je bilo poletno, ker sem nosila lahke obleke in sandale. Spominjam se dobro Gray's Inn Square, lepega vrta s starimi drevesi — in kako dobro, da se ga spominjam, ker danes vsega tega ni več, preko zime so eksplozivne bombe in požari uničili ta košček Londona. Spominjam se čaja, ki smo ga imeli na vrtu in kako so zatulile sirene, ko smo držali skodelice v rokah in prigrizovali maslen kruh.

Sprva se nismo hoteli pustiti zmotiti. Pa smo zaslišali zrakovlove nad glavo, "dog fight", nad glavo, strojnice so regljale, izstrelki so padali med drevesjem na travo. Tega prej še nismo doživeli v sredi Londona. Spominjam se, kako smo šli mimo spomenika Francis Bacona — ubogi Bacon, takrat sem ga zadnjič videla stati dostojanstveno, dva meseca pozneje sem ga videla z nosom zaritega v zemljo: nemške bombe so ga strmoglavile s pedestalu.

Šli smo v pravniško knjižnico, kjer je bilo zavetišče za prebi-

valce Gray's Innskih stanovalcev. Čudna procesija, ker nosili smo s sabo svoj čaj — čaj Angleži vedno končajo v redu, pa naj bo, kar hoče. Končali smo ga med dolgimi vrstami starih, debelih knjig, nekateri dragoceni rokopisi v lepi vezavi — vsakomur na razpolago, da jih je prebiral. Zbrala se nas je kmalu lepa družba, po največ slučajno moidoči, ki jih je ustavil airwarden in napotil v zavetišče.

"Kaj se godi zunaj?" — "Strešnje nad glavo, izstrelki padajo po ulicah, od daleč se slišijo eksplozije. Zdi se, da ozračje in ozemlje odmeva od dinamita." Nekajkrat je potreslo temelje knjižnice, da smo se spogledali: "Kaj je to?" — "Ta je bila pa bližina."

Posedli smo po tleh, bilo je nekaj blazin in posteljnine, ki so si jo prinesli stalni obiskovalci knjižnice, ker že nekajkrat prej smo morali ponoči v zavetišče. Trajalo je dolgo, dve uri dolg alarm smo imeli ono popoldne. Prebirali smo stare knjige in se pogovarjali, nekatere ženske so si poskale ročno delo, nekateri so hodili na cesto, da bi kaj več zvedeli. A kdo je takrat kaj vedel o bitki za London?

Popoldne je bilo pri koncu, ko smo se vračali domov. Theobalds Road je ob sobotah popol-

Doprani kip Andrewa Furusetha, ki ga je postavila mornarska unija ADF v San Francisco, Cal.

dne mrtva, ker je cesta, ki vodi v City. Ali onega dne je bila tako živa, kot je še nisem nikoli prej videla, čeprav sem jo poznala pet let. Po sredi je drvela nepretrgana veriga gasilnih strojev: vsi enaki, vsi z moštvo stojajo, pripravljeni na pomoč, vsi proti Cityju. Ves drug promet je bil ustavljen. Ali po pločnikih so se drenjale množice. Nič niso vedele, kaj, kam in kako, le stale in pretivale so se. "Ogenj v pristanišču." — "Ogenj v Cityju." — "St. Paul's je v plamenih." Nič natančnega nismo mogli zvedeti. Šli smo domov, pa naravnost na streho naše hiše — nove šestnadstropne stavbe.

Hišni stanovalci so se že zbrali tam in njihovi sobotni obiski. Bil je še dan in podnevi požari niso tako strašni. Črn dim je bruhal tam od nekdaj od jugovzhoda. Kje natančno, spet ni nihče vedel. Mogoče Greenwich, mogoče Embankment, mogoče City in Fleet Street. Kupolo St. Paula smo videli na levo od črne dima. "Nocoj bodo prišli nazaj, požar jim bo kazal pot, pripravite se na noč v zavetišču." Ne vem, kdo nas je opomnil na to, ali imel je prav. Šli smo doli v stanovanje, da kaj večerjamo, predno gremo v kleti. Kakor po navadi, smo imeli mrzlo sobotno večerjo, ali ne kakor po navadi, nismo je končali v miru. Komaj se je stemnilo, so spet zatulile sirene. Pobrali smo nekaj blazin, da gremo v zavetišče. Na hodniku se ozrem skozi okno proti vzhodu. Vse nebo je žarelo rdeče, teme reš ni bilo, lahko bi čital pri sijaj ognja. Obrisi St. Paula so se temno odražali od žarečega ozadja.

Brnenje zrakovlov je bilo v zraku, nemški zrakovlovi — in nič ni odgovarjalo temu brnenju. To je bil najbolj obupen občutek one prve dni ponočnih napadov na London: da smo se počutili tako brez orožja, brez sredstev, da jih ustavimo, da jih izstrelimo, da jih vsaj oviramo, če ne preprečimo ne njihovi poti. Protizračni topovi so bili neke, ali v sredi mesta jih nismo slišali, ali morda smo jih, pa nismo vedeli, če so eksplozije bomb ali kaj boljšega.

Spominjam se, kako je nam odleglo, ko so čez deset ali štiri najst dni zalajali protizračni topovi po vseh londonskih squarih, cestah in križiščih. Ropot je bil grozanski, ali zdelo se nam je tako dobro, da vsaj odgovarjamo nemškemu zrakovlovu. One prve noči pa so bile mirne, da si natančno slišal sovršni zrakovlov, videl si ga lahko v pramenu žarometu. Pomagati pa si nisi mogel sam, ne nobeden drugi. Ej, kako vse drugače je danes, ko imamo nočne lovce, ko imamo boj v zraku tudi ponoči. Boj je pravi blagoslov za onega, ki je poskusil, kaj pomeni občutek, biti brez moči, da udariš nazaj.

Spominjam se, kako smo sedeli v zavetišču vso noč in samo želeli, da bi Berlin imel enake čase. To je bilo vre, s čemer smo mogli udariti nazaj, maše-

vati svojo usodo. Ali nikar ne mislite, da je bilo razpoloženje tam doli tako klaverno. Proti jutru smo postali trudni in bežni in nejevoljni. Ali tja do treh, štirih smo se imeli dobro. Pili smo čaj, ki so nam ga pripravile gospe v prvem oddelku zavetišča. Tam so po večini govorili o šiviljah, kuhinjskih receptih in kar je še na programu te vrste ljudi.

Še zdaj vidim lepo, temno angleško židinj, ki je prišla onega večera v zavetišče z razpletimi, dolgi lasmi: umivala si jih je, ko je morala vse pustiti in priti v klet.

V drugem oddelku se je življenje razvijalo okoli šahovnice. Govorica je bila o Drufresu, o Capablanci, pa o našem šahovskem mojstru Piru in češkem Flohru. Med nami je bil češki ubežnik, ki je bil središče družbe. Ko je nekaj tednov kasneje bomba zadela hišo, je spal v stanovanju v najvišjem nadstropju: jutraj ni bilo tega vogla hiše, ne njenega stanovanja in ne njega pri življenju.

V tretjem koncu kleti so igrali "darts". Prijetna angleška igralka jih je zabavala tam s svojimi šalami, z oponašanjem, norčevanjem. Noč je bila njen čas, seveda, in tja do polnoči je vsakdo imel gledališče zastoj, kdor je le hotel. Potem pa je tudi ona sedla v kak kot in godrnjala sama sebi: "Da bi le Berlin imel tudi take čase."

Takrat je bilo preveč, kar smo želeli. Takrat je imel Berlin male in kratke zračne napade. Ali leto je minilo od bitke za London. Ko sem se po week-endu vrnila v mesto, so časopisi nosili napise v velikih črkah: Največji zračni napad kar jih je imel Berlin. Za obletnico smo dali Berlinu, kar smo lani dobili v Londonu. Še več. Rusi ga napadajo z ene strani, Angleži z druge. Noč za nočjo. Naša pot do tja je dolga, bolj dolga kot je bila nemška do nas. Zato so nam dobrodošli, kdor nam pomaga. V tem tednu lani se je odločila usoda vojne.

Bilo je 15. septembra, ko je minil prvi teden intenzivnih zračnih napadov na London podnevi in ponoči. Bilo je tega dne v nedeljo, ko so naši letalci sestrelili 185 nemških letal — rekord za en sam dan. Kdor je živel takrat v Londonu, je lahko videl, da bo preстал še veliko več, če je preстал ta teden. Kdor je računal nemške izgube, je lahko videl, da tako ne more dolgo naprej.

In res! Dnevni napadi so ponehali. Nočni so se nadaljevali, včasih še močnejši. Ali prvi udarec je bil prestan. In to je baš skrivnost odpora proti blitzkriegu. Če je ta prestan, se lahko kljubuje še dolgo, dokler se ne dočaka, da se vojna sreča preobrne na drugo stran.

Dolenjka.

Previdnost mati modrosti

— Prijatelj, ali bi mi povedal odkrito svoje mnenje o meni? — Zelo rad, toda samo telefonično.

Dvanajsta redna konvencija SNP

(Nadaljevanje s 3. strani)

The recommendations and suggestions, which are briefly set out in this report, are the result of considerable discussion participated in by fourteen members of this Convention delegation, whom are recognized leaders of Circles or Vreces.

In drawing up this program, the Committee decided it would be best to present it in outline form, reserving the for any questions that might be brought up on the Convention floor.

It is believed that this program will be helpful in promoting the activities of the Juvenile Circles and, therefore, we present to you with assurance that any criticism offered will be constructive and in full accord with the Committee's desire for development and expansion of Circle activities as the objective for which every member should strive. It must be understood that our program looks to the future and while some of our recommendations and suggestions may be put to work soon, others, however, are too far advanced for present use.

The Committee recommends the following activities for the Juvenile program:

1. That the office of Juvenile Director and Sports Activities be established, and the Officer, holding this title, shall be a member of the Executive Committee of the Supreme Board.

2. That an appropriation of \$5,000 be made annually for promotion and development of Juvenile Circles and their activities, with the provision that the Supreme Board shall have to grant such additional sums as may be deemed necessary. This appropriation shall be defrayed such expenses as: First assistance for newly organized Circles, special remuneration for Circle Managers, prizes for various contests, individual awards for outstanding achievements, literary and material for educational, cultural and entertainment purposes, uniforms, caps, emblems, etc.

3. That Juvenile Festivals, comprising of vocal, instrumental, dramatic, and other cultural talents, be staged as often and, if possible, as national attractions.

4. That an extensive program of local, sectional and national sports activities be promoted among the Juvenile members, this to include softball, drill team exhibitions, and events.

5. That a Juvenile Library be started through the purchase of such books as will best serve the educational and entertainment needs and desires of the members.

6. That SUMMER CAMPS for Juveniles be established at centers heavily populated by our members, these to be supervised by the members and friends who make use of them, by the in the respective districts where they are located, and by donations and/or loans from certain funds of the Society. The summer camp idea, if accepted by the Convention, will add a fraternal feature to the many we already have, and, at the same time, will aid the boys and girls who attend the camps to be healthier in mind and body.

7. That Circle Managers be partially compensated for services in line with their respective memberships, and success of their activities. If possible, a plan or schedule of payments should be worked out for this purpose.

8. That a booklet containing the Ritual, a program of activities, with instructions, and the rules and regulations for management of Circles, be prepared as soon as possible by the Juvenile Director and sent to the Managers. It is understood, of course, that such a booklet will first have to be approved for adoption by the Supreme Executive Committee.

9. That Certificates of Award, pins, trophies, and so forth, emblematic of outstanding achievement, given to deserving members, and that such awards, wherever possible, be based on a rating system, this to provide "credit points" for excellence in the following fields:

1. Enrollment of new members.—2. Attendance at meetings.—3. Promotional ideas and suggestions.—4. Participation in programs.—5. Volunteer service.—6. Discipline and courtesy.—7. Literary contributions.—8. Leadership ability, etc.

10. That a membership campaign be conducted in 1942, the main purpose of which shall be to unite the members in the SNP community in an "all-out" effort to attain a new record. "Good will" is suggested as a name for the campaign.

11. That a Juvenile Convention, lasting two or three days, be held along with the next Regular Convention in 1945, as a device to build up the membership leadership and interest in the Juvenile Department of the Society.

12. That combining active Circles in large communities, more than one Circle can be supported properly, should not be discouraged, because we believe that in communities where there is more than one active Circle, there one will find competition where there is keen competition one can expect growth and progress.

In addition to the foregoing recommendations and suggestions, the Committee thoroughly discussed the possibilities and desirability of arranging a contest through the medium of our Organs for the change of name, "Mladinski List", to one that be more appropriate, and if this Convention should decide such a contest would be in order and to the best welfare of Circle activities, it will be included along with the rest of the program.

In conclusion, we wish to emphasize the fact that this Convention did not spend all of its time away from the Convention working on the above program only, but many hours were spent in going over the By-Laws pertaining to the Juvenile Department. A number of changes and amendments, which were believed to be forward steps, were presented to the Juvenile Committee along with a recommendation that three new Certificates be adopted, namely, Ordinary Life, Twenty Payment Life and Twenty Payment Life, and further, that all Juvenile Certificates be issued on "First Year Preliminary Term" rates with non-forfeiture values.

This concludes our report on activities for Juvenile Circles. Fraternally submitted—

JUVENILE ACTIVITIES PROGRAM COMMITTEE

Poročilo tega odbora se brez debate soglasno sprejme.

Br. Kumer nato sporoči, da bo slikanje delegacije ob 22.30 poldne.

Odbor za pravila je pripravljen poročati. Predsednik Petrovich opozori zbornico, da je ura 11:45 poldne.

Br. Raymond Travnik predlaga, naj se seja zaključi s dnevnimi prireditvami ob 12.30. Sprejeto.

Predsednik Petrovich zaključi sejo ob 11:50 predpoldnem.

MATT PETROVICH, predsednik; DONALD J. LOT, tajnik; MIRKO G. KUHEL, tajnik; FRANK S. TAUCHER, zapisnikar.